

Crisis: Behind a Presidential Commitment, Robert Drew

Faces of November, Robert Drew

Xcèntric

el cinema del CCCB

1

7.DES. 2008

Crisis: Behind a Presidential Commitment, Robert Drew

JFK davant del *direct cinema*

Robert Drew

Primary, Robert Drew. EUA, 1960, 60 min, 16mm

Crisis: Behind a Presidential Commitment, Robert Drew. EUA, 1963, 52 min, 16 mm

Faces of November, Robert Drew. EUA, 1963, 12 min, 16 mm

JFK davant del *direct cinema*

El 1960 Robert Drew va filmar l'ascens i el triomf de Kennedy a les primàries demòcrates amb una tècnica revolucionària: va reunir un grup d'extraordinaris operadors de càmera (Pennebaker, Leacock, Albert Maysles), els va subministrar càmeres lleugeres i va demanar

XCÈNTRIC

7/DES/08

que filmessin sense intervenir en els fets. Va ser l'eclosió del *direct cinema* i una nova era en la filmació de la política. Drew va dedicar dues peces més a JFK: a *Crisis* —l'única pel·lícula que ha testimoniat la intimitat d'un president americà durant una crisi— va efectuar el retrat de John i el seu germà Bobby durant uns altercats racials, i *Faces of November* tracta sobre la seva mort.

Reaprendre a observar allò que passa, per Louis Marcorelles

Primary, l'obra mestra d'aquesta època del *direct cinema* americana, és la descripció viva de la batalla empresa per John F. Kennedy contra Humphrey, tots dos candidats demòcrates, en les eleccions primàries. El guanyador ha de ser escollit pel Partit Demòcrata com a candidat a la presidència dels Estats Units. El film explota a fons el joc dialèctic del personatge i la persona i mostra el comportament de cadascun d'aquests homes en perpètua representació, molt especialment el de John Kennedy. Absorbit per la seva campanya electoral, Kennedy pensa sobretot a plaure i convèncer els seus electors potencials. El candidat oblida la presència de la càmera (n'ha vist tantes!), que es mou amb la màxima discreció, però que constantment està al seu costat: no pensa pas en el futur espectador del film, de manera que aquest esdevé espectador en segon grau de les proeses efectuades per l'actor ambiciós que és Kennedy davant dels espectadors en primer grau, els electors de Wisconsin. Així, quan Kennedy arriba a casa seva, esgotat, s'abandona, massa extenuat per ser ningú més que ell mateix. Leacock ens mostra llavors un home que no pot canviar el seu comportament, fins i tot quan se sap filmat. L'actor Kennedy és l'home veritable que apareix en la seva crua veritat. *Primary*, primer film que Leacock i Drew van realitzar amb un equipament

2

mòbil sincrònic, va ser una revolució en el cinema i la televisió i va transformar la forma habitual de filmar. A partir del 1960, els films documentals serien diferents. Anys després, al Museu de l'Home de París, en presència de Jean Rouch i del mateix Leacock, vam poder constatar que el film no tan sols no havia envellit sinó que havia guanyat en importància.

Louis Marcorelles, *L'aventure du cinéma direct*, Seghers, París, 1974.

Entrevista a Robert Drew i Richard Leacock, per André S. Labharte i Louis Marcorelles

Drew: El nostre esforç ha consistit a reunir les diverses funcions —productor, director, guionista, operador— només en dues persones: un periodista de professió, com jo, i un fotògraf cineasta, com Leacock. Tenim una actitud molt clara en aquest sentit. Ens agradaria suprimir els directors, la il·luminació, els equips tècnics habituals i tot allò que crea el risc d'oblitar la realitat que volem filmar.

Leacock: El treball entre home i home és per a nosaltres cabdal. Si aneu a rodar un documental en un indret determinat, amb les millors intencions del món, voleu captar l'esdeveniment mentre es produeix. Llavors feu servir els vostres projectors, cables, etc. i demaneu a la gent que es mantingui calmada. Com voleu que la gent estigui calmada després d'haver instal·lat aquesta magnífica cambra de tortura!

Així, per introduir-nos entre la gent, no insistim en l'aspecte tècnic del reportatge. Jo seria feliç si el pogués fer sense càmera ni magnetòfon. El més important en tot això és que som éssers humans que ens retroben amb altres éssers humans, que són iguals i no inferiors.

Quin és el vostre treball d'acostament? Amb Kennedy, com va procedir?

Drew: Vaig ser jo qui va tenir la idea i en va parlar amb Leacock. A ell li va agradar i vam decidir fer un film sobre aquest tema. Ricky i jo vam anar a Detroit per retrobar el senador Kennedy, que tot just acabava de començar la seva campanya electoral. El vam acompanyar en el seu avió cap a Washington i al dia següent vam passar una hora amb ell al seu saló, provant de convèncer-lo que es prestés a aquesta nova tècnica i ens permetés acompanyar-lo pertot arreu al llarg de la campanya electoral. Això va ser, en el

Primary, Robert Drew

3

Primary, Robert Drew

veritable sentit de la paraula, un treball de persuasió d'home a home, entre el Sr. Leacock i el Sr. Kennedy.

Per què us va fer confiança?

Drew: Perquè estàvem convençuts de la raó justa de la nostra causa. El vam convèncer quan Ricky, mirant Kennedy de fit a fit, li va dir: «Poc importen els detalls. Allò essencial és que vostè cregui en la nostra honestedat.» Kennedy va restar pensatiu una estona i ens va respondre: «D'acord.»

Leacock: Vaig quedar molt impressionat pel fet que no demanés

consell a ningú. Va reflexionar uns minuts i ens va dir si podíem donar el fet per tancat.

Drew: Va ser la segona etapa. La tercera va ser el rodatge. Jo arribava als llocs un parell de dies abans, calculava la durada de les preses i establia un pla de treball. Ricky no venia fins al darrer moment: ell s'encarregava de la càmera i jo del so i els micròfons. Treballàvem en equip.

Leacock: A vegades jo estava sol. Per exemple, quan vaig filmar el Sr. Humphrey al seu cotxe: no hi havia espai per a ningú més. Vaig posar el micro al seu seient i vaig fer servir una minúscula càmera de 16 mm amateur. No crec que aquell dia el Sr. Humphrey em reconegués; devia creure que jo era un amic del seu equip governamental.

El mateix va passar amb Kennedy al final, al despatx. Per reduir la nostra presència al no-res, vaig restar sol amb ell, sense llums, ni cables, ni trípode. Res. D'aquí ve, un altre cop, la importància de les relacions de tu a tu, en aquesta habitació, les relacions d'amistat entre la gent que es troba allà, el fet que ningú domini l'altre, que no es facin assajos... Estic segur que es va oblidar completament de la nostra presència.

Cahiers du Cinéma, núm. 140, febrer del 1963.